

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВЛАДА**

КАНЦЕЛАРИЈА ЗА КОСОВО И МЕТОХИЈУ

**ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У
ДИЈАЛОГУ БЕОГРАДА И ПРИШТИНЕ**

Април, 2015. године

Садржај

Увод	2
А) Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији	3
Б) Безбедносна ситуација на Косову и Метохији	4
В) Обавезе проистекле из Првог споразума	5
1. Заједница српских општина	5
2. Полиција	7
3. Правосуђе	8
4. Локални избори	9
5. Енергетика	9
6. Телекомуникације	11
7. ЕУ интеграције	12
Г) Обавезе проистекле из техничких споразума	13
1. Катастар	13
2. Матичне књиге	14
3. Царински печат	14
4. Универзитетске дипломе	15
5. Слобода кретања	15
6. Регионално представљање	16
7. ИВМ (интегрисано управљање прелазима)	17
8. Официри за везу	18
Д) Остале теме	19
1. Наплата царина	19
2. Развојни фонд за север Косова	19
3. Осигурање возила	20
4. Слободна трговина	21
5. Парк мира на мосту у Косовској Митровици	22
6. Цивилна заштита	23
7. Споразуми и дијалог привредних комора	24
Закључак	27

Увод

Имајући у виду јасно опредељење Владе Републике Србије да настави активно да доприноси регионалној стабилности кроз интензивирање дијалога о нормализацији односа Београда и Приштине, као и амбицију Републике Србије да, у границама својих могућности, подржи сваки напор који води убрзању процеса евроинтеграција у региону Западног Балкана, овај извештај представља систематизовано, писано сведочанство о пуној посвећености српске стране имплементацији сваког слова записаног у Првом споразуму о нормализацији односа, Плану имплементације и свим пратећим документима произашлим из досадашњег тока дијалога.

Резултати постигнути у досадашњем току дијалога Београда и Приштине могу се сагледати кроз систематизовани преглед до сада договореног и имплементираних у три групе питања. Прву групу чине питања и процеси произашли из политичког дела дијалога, а на основу Првог споразума о принципима који регулишу нормализацију односа, као и пратећих докумената. Другу групу чине питања произашла из тзв. техничких споразума постигнутих уз посредовање ЕУ. Трећу групу питања чине она која су проистекла из договора направљених у циљу решавања и превазилажења мање важних, свакодневних проблема чије постојање успорава процес нормализације односа.

Треба нагласити да је претходни полугодишњи период обележила стагнација у политичком дијалогу, због познате кризе у вези са формирањем Владе привремених институција самоуправе у Приштини, која је трајала скоро годину дана, до јануара 2015. године. Ипак, чим су се створили услови да Приштина пошаље своју делегацију, постигнут је договор о правосуђу, на чијој примени српска страна интензивно ради. Паралелно су вођени технички разговори о другим отвореним питањима, попут енергетике и телекомуникација, а утисак је да Приштина на различите начине покушава да саботира постизање решења у овим областима. У међувремену, постигнут је привремени споразум везано за мост на Ибру и „Парк мира“, тзв. „Жбогаров план“, који Република Србија поштује. Такође, постигнут је и Споразум о цивилној заштити и очекује се његова успешна имплементација у наредном периоду, а настављени су и разговори који се воде посредством привредних комора.

Упркос напретку који је евидентан, остаје утисак да је процес дијалога и даље у великој мери оптерећен негативним утицајем неколико битних околности. Прво, то је одступање од динамике спровођења Првог споразума, која је јасно дефинисана Планом имплементације. Друго, евидентан је недостатак лидерства на терену од стране посредника у преговорима и других међународних мисија на КиМ, када је у питању пуна имплементација договореног. Треће, стално настојање Приштине да се у свим темама које се покрећу у Бриселу укључи и питање статуса, што је у директној супротности са статусно неутралном формом преговора каква је на самом почетку дијалога договорена. Четврто, недостатак јасних подстицаја странама укљученим у дијалог, а пре свега неизвесност у динамици процеса евроинтеграција.

A) Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији

Друштвено-политичка ситуација на Косову и Метохији, у периоду од октобра 2014. до марта 2015. године, може се окарактерисати као нестабилна и сложена.

Након што је Влада Републике Србије, по први пут, позвала косовске Србе да учествују на парламентарним изборима за привремене институције самоуправе (ПИС) у Приштини, у децембру 2014. године, формирана је тзв. Влада Косова, уз учешће највећих албанских парламентарних странака (ДПК и ДСК) и „Српске листе“. Том чину претходило је неколико месеци наглашене политичке нестабилности, неизвесности, блокаде институција и застоја у преговорима Београда и Приштине. Основни разлог за тако неповољну друштвено-политичку ситуацију била је неспособност најзначајнијих политичких странака косовских Албанаца да постигну минимум сагласности о циљевима, приоритетима и заједничком учешћу у Влади. Након постизања Коалиционог споразума ДПК, ДСК и „Српске листе“, у децембру 2014. године, чинило се да је период нестабилности окончан и да ће нова Влада у Приштини почети да решава нагомилане политичке, друштвене и економске проблеме.

Нажалост, оваква предвиђања убрзо су се показала као превише оптимистична. Нова Влада је од великог броја грађана препозната као непринципијелна коалиција, која није у стању и нема политичку вољу да се на адекватан начин суочи са највећим изазовима. Пропуштен је моментум и дозволило се да друштво и јавни дискурс на Косову и Метохији поново западну у негативну спиралу међуетничке нетрпељивости, нестабилности и насилних политичких протеста, без јасно дефинисане платформе за решавање економских проблема.

Последице су убрзо постале видљиве, а најочигледнији пример негативне друштвено-политичке динамике је масовни егзодус албанског становништва, које је злоупотребљавајући договор Београда и Приштине о слободи кретања, почело у десетинама хиљада да напушта Косово и да бољи живот за себе тражи у државама чланицама ЕУ. Договором постигнутим у Бриселу између директора полиција Републике Србије и представника ПИС у Приштини, дефинисане су и предузете мере како би се овај негативни тренд масовног исељавања са Косова зауставио.

Са друге стране, насилни политички протести против Владе у Приштини, додатно су радикализовани, уз коришћење анти српске реторике, и инструментализовани у циљу вршења притиска на Ису Мустафу да смени министра Јаблановића из редова „Српске листе“. То је довело до кризе унутар владајуће већине, као и до замрзавања активности српских представника у ПИС у Приштини. Ситуацију је додатно отежало и непоштовање кључних одредаба Коалиционог споразума потписаног са „Српском листом“, пре свега оних које се односе на процес приватизације имовине у српским срединама на Косову и Метохији, као и на одредбе које се односе на формирање Заједнице српских општина. Овакав однос владајућих албанских странака у односу на Коалициони споразум, чије су доследно извршење гарантовали својим потписима Иса Мустафа и Хашим Тачи, потпуно је демотивисао српске представнике у погледу учешћа и рада у косовским институцијама. Разговори о повратку представника српског народа у косовске институције се настављају

и Влада Републике Србије подржава и помаже изналажење прихватљивог решења за превазилажење политичке кризе и нестабилности у Приштини.

У међувремену, широм Косова и Метохије, настављају се правно насиље и етнички мотивисани напади на припаднике српског народа, њихову имовину и објекте Српске православне цркве. Ако томе додамо извештаје о корупцији на свим нивоима власти у косовским институцијама и у међународним мисијама, стиче се општи утисак о недопустивом одсуству владавине права на читавој територији Косова и Метохије.

Б) Безбедносна ситуација на Косову и Метохији

На безбедносном плану, повећани су ризици као резултат израженог економског и политичког незадовољства, при чему се ситуација нарочито погоршала од почетка 2015. године. Наиме, осим протеста у секторима здравства, просвете и правосуђа, у претходним месецима били смо и сведоци насилних политичких демонстрација праћених наглашеним националистичким набојем.

Новији безбедносни изазови са којима су се у поменутом периоду суочиле ПИС у Приштини су масовне миграције, као и религијски екстремизам и покушаји спречавања регрутације и одлазака бораца на страна ратишта.

Оно што остаје константа када је реч о безбедносној ситуацији на Косову и Метохији, то су свакако етнички мотивисани напади. У периоду од 1. октобра 2014. до 24. марта 2015. године укупан број извршених етнички мотивисаних напада на Србе је 37. Највећи број напада односи се на куће и објекте који припадају повратницима у местима Клина, Пећ, Косово Поље, село Бабљак (општина Урошевац). Исписивани су графити погрдне садржине на манастиру Високи Дечани и оштећени надгробни споменици. Сви напади су уредно пријављени косовској полицији, која је након тога извршила увиђај.

Издвојићемо неке од етнички мотивисаних напада:

- Октобра 2014. године, у Косову Пољу, на два локала у згради „ЈУ програма“, бачена су три молотовљева коктела, и то на просторије у којима се окупљају Срби. На фасади зграде исписане су претеће поруке „Срби су расисти“ и „Уби Србина“. У Клини је каменовано седам кућа, повратника из истог места.
- Новембра 2014. године, у селу Љевоша, општина Пећ, обијено је 29 кућа. У селу Дрсник, општина Клина, испалена су два краћа рафала из ватреног оружја, у повратника, који је у том тренутку, обављао радове на њиви.
- Децембра 2014. године, у селу Бабљак, општина Урошевац, користећи одсуство Срба повратника, обијено је шест кућа.

Такође, издвајамо нападе на верске објекте и српска гробља:

- Октобра 2014. на помоћним објектима у оквиру манастирског имања у Високим Дечанима, црвеном и црном бојом, исписани су графити „ISIS“ (исламске државе Ирака и Сирије), „Caliphate is coming“ (Калифат долази), „УЏК“ (Ослободилачка

војска Косова), „AKSH“ (Албанска национална армија), као и два графита на арапском језику. Током вршења увиђаја од стране косовске полиције, група Албанаца, са удаљености од око стотинак метара, узвикивала је „УЏК“.

- Децембра 2014. године, у селу Зочиште, општина Ораховац, на поседу манастира Свети Врачи Козма и Дамјан, уништен је јесењи засад, а на зиду у порти манастира исписани су графити „УЏК“ и „Косово“.
- Јануара 2015. године, у селу Доња Србица, општина Призрен, са оскрнављеног и порушеног православног гробља, украдене су мермерне спомен плоче. Ово православно гробље порушено је и током 1999. године, након повлачења српских безбедносних снага са АП КиМ. Испред манастира Успење Пресвете Богородице, у Ђаковици, 6. јануара 2015. године, велики број демонстраната албанске националности спречио је групу расељених лица српске националности да обележи верски празник Бадње вече, уочи Божића. Такође, на православној цркви у Липљану исписан је графит „УЏК“, а и на оградном зиду цркве у Ђаковици исписани су графити „УЏК“.
- Фебруара 2015. године, на главној капији Богословије Св. Кирило и Методије, у Призрену, исписан је графит „УЏК“.

Сви побројани инциденти упућују на закључак да је, у анализираном периоду, безбедност припадника српског народа, као и безбедност објеката српске културне баштине на Косову и Метохији, била на незадовољавајућем нивоу.

В) Обавезе проистекле из Првог споразума

1. Заједница српских општина

Иако је првих шест тачака Бриселског споразума посвећено оснивању Заједнице српских општина (ЗСО), још увек нису направљени кораци ка њеном успостављању.

Сама чињеница да су прве тачке Споразума посвећене ЗСО, те да одредбе о ЗСО чине скоро половину Првог споразума, јасно указује на значај овог питања. Требало би имати у виду да је ЗСО гаранција преосталом српском народу на Косову за поштовање основних људских права и слобода, као и услов за успостављање елементарног поверења да ће бити поштовано оно што је у Бриселу договорено.

Оснивање ЗСО представља и неопходан предуслов и инструмент решавања низа питања која за сада остају нерешена, као што су питања из области структуре и функционисања система локалне самоуправе на северу Косова (тзв. „паралелних институција“), образовања, здравства, социјалне заштите, економског развоја итд.

У циљу што хитније и пуне имплементације Првог споразума о нормализацији односа и као полазну основу за наставак разговора о кључном постигнућу до сада вођених преговора под покровитељством Европске уније, српска страна је дала на увид међународним посредницима у процесу дијалога Београда и Приштине Нацрт Статута Заједнице српских општина.

Нацрт Статута Заједнице ни на који начин не представља покушај ревизије договореног, већ напор српске стране да се у пуној мери примени раније договорено и конструктивно допринесе напретку процеса дијалога.

Важно је нагласити да је одредбама Нацрта Статута предвиђено да ЗСО своју улогу остварује на територији општина чланица.

Постоје најмање три проблема која оснивање ЗСО чине неизвесним, а тиме и спровођење Бриселског споразума, ако се има у виду да је оснивање ЗСО централна тачка Првог Споразума. Први проблем је несагласност две стране о природи ЗСО. Други проблем је условљавање оснивања ЗСО решавањем других питања у дијалогу. Трећи проблем је потреба прилагођавања косовског правног оквира, у складу са Првим споразумом и Планом имплементације.

Несагласност о природи ЗСО

Приштинска страна инсистира да је ЗСО исто што и Асоцијација косовских општина, која већ постоји на Косову и која представља удружење јединица локалне самоуправе, те да је ЗСО неопходно формирати у складу са постојећим косовским законодавством. За српску страну ово је неприхватљиво тумачење одредаба Бриселског споразума из следећих разлога:

а) Да је ЗСО замишљена као пандан већ постојећој Асоцијацији косовских општина, онда не би било потребе за њеним помињањем у Првом споразуму, јер је право на њено оснивање постојало и постоји независно од преговарачког процеса који се одвија у Бриселу. Насупрот томе, договор о формирању Заједнице српских општина је резултат писаног политичког споразума, постигнутог уз посредовање и гаранције ЕУ. Такође, непобитна је чињеница да тачке 4, 5, 6, као и тачка 9 Првог споразума о нормализацији односа, предвиђају и јасно дефинишу улогу ЗСО, која се значајно разликује од улоге свих постојећих облика удруживања које постојећи косовски правни оквир препознаје. То се првенствено односи на улогу Заједнице у области економског развоја, образовања, здравства, урбаног и руралног планирања, учешћа у домену кадровских питања полиције, као и на предвиђену могућност преношења додатних надлежности од стране Приштине;

б) Уколико ЗСО нема јасно дефинисану улогу у колективном вршењу надлежности од заједничког значаја за општине чланице, нити надзорне могућности у областима назначеним у Првом споразуму, онда постојање ЗСО нема никакав смисао за српски народ на Косову и Метохији, нити може да штити његова права и преузима на себе обавезе предвиђене Првим споразумом;

ц) Примарни циљ стварања Заједнице српских општина је да се обезбеди највиши могући ниво квалитета живота, људских права и једнакости свих грађана, а у духу основног смисла Првог споразума, односно уважавања потребе за институционализацијом посебности положаја српског народа на Косову и Метохији и обезбеђивања услова за његов одрживи опстанак. Ово није могуће остварити у случају прихватања тумачења

Приштине, којима се негира свака могућност ЗСО да заштити минимум легитимних интереса српског народа на Косову и Метохији.

Условљавање оснивања ЗСО решавањем других проблема у дијалогу

Овакво понашање је контрапродуктивно, јер одлаже имплементацију већ договореног, кочи наставак дијалога, уноси неповерење и сумњу да је могуће спровести најзначајније одредбе Првог споразума, чиме се суштина процеса доводи у питање.

Прилагођавање правног оквира ПИС у Приштини

Бриселски споразум нигде не помиње да ће се ЗСО формирати у складу са „постојећим законодавством“, напротив, Споразум у тачки 4 само помиње Европску повељу и косовско право као оквира у којима ће егзистирати ЗСО. Ако се томе дода обавеза прилагођавања правног оквира из Плана имплементације, онда је потпуно јасно да се ради о посебном субјекту који је по својој природи различит од Асоцијације косовских општина и који неизоставно захтева прилагођавање правног оквира.

2. Полиција

Република Србија је предузела одговарајуће мере како би се интеграција службеника Министарства унутрашњих послова Републике Србије (МУП) у косовске безбедносне структуре спровела успешно, ефикасно и у договореним роковима.

У процесу интеграције учествовало је 337 бивших радника МУП и до сада је интегрисано 287 пензионисаних радника, 27 је одустало од интеграције или је њихов статус решен на други начин, док преосталих 23 кандидата још није интегрисано, јер су њихови захтеви одбијени због недовољно образложених "безбедносних разлога".

Још увек није извршена интеграција 74 бивших радника МУП ангажованих на административно-техничким пословима. Од стране представника ЕЕАС, информисани смо да за 34 лица постоји понуда за интеграцију у МУП ПИС у Приштини, а преосталих 40 лица ће бити на платном списку ПИС и њихов коначни статус ће бити решен по усвајању општинских буџета за општине на северу.

Такође, 15 бивших радника Управе за послове исхране и смештаја МУП уопште није укључено у интеграцију. Иако се о овој категорији лица није преговарало, сматрамо да се и за њих мора изнаћи одговарајуће решење.

Од 64 припадника Ватрогасне јединице, њих 30, са подручја Северне Митровице, привремено је решено, док је преосталих 34 без икаквог решења о интеграцији.

Република Србија је, у складу са договором, обезбедила средства и врши исплату пензија за 1200, бивших радника МУП са подручја Косова и Метохије.

Република Србија, решена да и у наредном периоду у потпуности поштује одредбе Првог споразума о принципима којима се регулише нормализација односа и Плана за спровођење Првог споразума, тражи да се процес интеграције полиције изврши до краја, као и да Приштина поштује преузете обавезе.

Чланови Радне групе за полицију из Београда су током претходних састанака указивали да је потребно у потпуности поштовати одредбе Првог споразума и Плана имплементације, којима се предвиђа потпуна интеграција свих бивших запослених МУП Републике Србије у одговарајуће косовске структуре, укључујући и запошљавање административних радника на еквивалентна административна радна места и ватрогасаца у ватрогасне јединице, уз настојање да се у што већој мери сачувају њихова стечена радна права и статус.

У складу са Споразумом, очекујемо да приликом именовања руководиоца Регионалне дирекције полиције Северна Митровица, и успостављања структуре запослених, буде поштован принцип усклађености етничке структуре полиције са етничком структуром локалне заједнице.

Тренутно је на месту Регионалног команданта дирекције полиције К. Митровица-север изабран вршилац дужности, а коначно постављење следи након формирања Заједнице српских општина, у складу са чл. 9 Првог споразума.

Одредбе члана 9 Првог споразума морају се уградити у косовски правни оквир, изменама косовског закона о полицији, што још није учињено.

3. Правосуђе

У Бриселу је, током разговора вођених 9. и 10. фебруара 2015. године, уз изузетне напоре и конструктивност српске стране, постигнут договор и парафиран Споразум о правосуђу. На састанку представника Министарства правде Републике Србије и Канцеларије за КиМ са представницима ЕЕАС и ЕУЛЕКС, одржаном 9. марта 2015. године, у Београду, договорена је имплементација Споразума о правосуђу.

Договорено је да дан објаве конкурса за радна места судија и тужилаца буде 25. март 2015. године, при чему би рок за подношење пријава истекао 25. маја 2015. године, а да датум именовања судија и тужилаца буде, најкасније, 25. август 2015. године. За последњи дан службе судија и тужилаца у садашњем систему предвиђен је 31. август, а за први дан рада судија и тужилаца у косовском правном оквиру предвиђен је 1. септембар 2015. године. Такође, Приштина је посредством ЕУ понудила и да се у седиштима свих одељења судова у јужном делу Покрајине, где је већинско становништво српско, административни управник суда именује из српске заједнице (тзв. *supervising judge in charge of the branch/judge rapporteur*).

Када је реч о помоћном особљу, које је бројније у односу на резервисана места, договор је да се изабере најквалификованија лица за конкретна радна места. Договорено је

да Приштина достави преглед систематизације свих радних места у кацеларијама суда и тужилаштва, како би се предвидела решења за њихову попуњу.

На састанку одржаном 9. марта 2015. године је представницима ЕЕАС и ЕУЛЕКС предат списак запослених у српским правосудним органима на КиМ. Том приликом, договорено је и да се српској страни достави списак Срба који су већ интегрисани у косовски правосудни систем, како би та лица била изостављена са списка особља за интеграцију.

Као проблеми у процесу интеграције идентификовани су: проблеми правне природе, износ будућих примања запослених, решења кроз систем пензијског осигурања, питање вишка запослених, могућност именовања за око 30 судских помоћника, питање смештаја и опремања судова, могућност да председавајући суда може истовремено да буде и члан Савета судија Косова.

Процес интеграције и метод верификације одлука српских правосудних органа, за које обе стране имају интерес да буду потврђене, реализоваће се путем већ договорених форми документа („*validity appeal*“).

4. Локални избори

Локални избори су одржани у складу са одредбама Првог споразума и Плана имплементације, а локални органи власти на Косову и Метохији су успешно конституисани.

5. Енергетика

У оквиру политичког дијалога на премијерском нивоу, у Бриселу је 8. септембра 2013. године, парафиран тзв. Аранжман у области енергетике, којим се уређују будући односи између ЕМС и КОСТТ. Аранжманом је предвиђено да ЕМС подржи настојање КОСТТ да постане члан у ЕНТСО-Е асоцијацији и постане засебна контролна област, а да Приштина заузврат српској страни омогући регистрацију два нова предузећа која би се бавила трговином електричне енергије на велико и снабдевањем и дистрибутивним услугама.

Између ЕМС и КОСТТ, су у складу са Аранжманом, 15. септембра 2014. године, потписани Уговор о интерконекцији и Уговор о сервисним услугама. Потписивањем ових уговора, у складу са Аранжманом, 19. септембра 2014. године, омогућено је парафирање Акционог плана, који је потом предат представницима ЕУ.

ЕМС је активном подршком у потпуности извршио обавезе из Споразума и Акционог плана и омогућио да КОСТТ од 1. јуна 2015. године успостави контролну област¹, очекујући и да ће Приштина испунити свој део обавеза, детаљно разрађених Акционим планом.

¹ Са новим границама према операторима преносног система ЕМС (ТС Нови Пазар), МЕПСО (Македонија), ЦГЕС (Црна Гора) и ОСТ (Албанија).

После разговора са представницима ЕУ и Приштине о испуњењу обавеза из Аранжмана, 20. новембра 2014. године, лица овлашћена од стране ЕПС су тзв. косовској Агенцији за регистрацију бизниса, на основу Акционог плана (тачка 5.1), поднела захтев за регистрацију два предузећа, и то „ЕПС Трговина д.о.о. Косовска Митровица“ (које би се бавило трговином електричне енергије на велико – оснивач ЕПС) и „Електродистрибуција Север Зубин Поток д.о.о.“ (њога је дан раније основала Скупштина Општине Зубин Поток), које би се бавило снабдевањем и дистрибутивним услугама у складу са Аранжманом и Акционим планом.

Приштинска страна је, потом неформално пристала да региструје предузеће „ЕПС Трговина д.о.о. Косовска Митровица“.² Том приликом Приштина је захтевала допуну документације.³ Са друге стране, регистрација предузећа „Електродистрибуција Север Зубин Поток д.о.о.“ одбијена је као незаконита, а тужилаштво из Приштине позвало је на саслушање Стевана Вуловића, градоначелника Зубиног Потока, због доношења овакве одлуке).⁴

Следећи разговори, по питању процеса имплементације Аранжмана, одржани су у Бечу 26. новембра 2014. године и Бриселу 16. децембра 2014. године. Са српске стране је затражено да Приштина не крши Аранжман и Акциони план, поштује своје законе и омогући формирање предузећа за које се као оснивач појављује Општина Зубин Поток.

Од тада, и поред инсистирања српске стране код званичника ЕУ, да Приштина испуни свој део обавеза, није дошло до било каквог помака.

Од стране Приштине је 24. марта 2015. године неформално најављен пристанак да оснивач предузећа за снабдевање (требало је да буде основано као „Електродистрибуција Север Зубин Поток д.о.о.“) буде ЕПС, као и пристанак да то предузеће буде лиценцирано за снабдевање електричном енергијом. Предложено је да око дистрибутивних сервиса то предузеће преговара са КЕДС-ом. Овај предлог није у складу са Аранжманом и Акционим планом.

Београд је од Приштине и представника ЕУ затражио, у више наврата, да ПИС изврше преузете обавезе из Аранжмана и Акционог плана и да:

- Омогуће регистрацију и издају потребне дозволе предузећу „Електродистрибуција Север“ д.о.о. Зубин Поток за снабдевање ел. енергијом, где ће се у својству оснивача појавити Електропривреда Србије, што је у потпуности у складу са Акционим планом;
- Прилагођавањем правне регулативе везане за јавна предузећа, предвиде право оснивања предузећа за снабдевање електричном енергијом од стране једне од општина са севера КиМ;
- Доставе позитиван писани одговор за регистрацију ЕПС Трговина д.о.о. Косовска Митровица (чији је оснивач ЕПС), на шта је дата усмена сагласност.

² Од стране Е. Тахири српска страна је, на састанку у Бечу 26. новембра 2014. године, обавештена да не постоје сметње за регистрацију предузећа ЕПС Трговина д.о.о. Косовска Митровица.

³ Допуна документације од стране ЕПС достављена је Агенцији за регистрацију бизниса у Приштини.

⁴ Наведено је да "није у складу са косовским законима", односно да је Захтев у супротности са одредбама из члана 17. Закона о локалној самоуправи (03/L-040).

Поучена негативним искуством, када је у питању испуњавање обавеза из Првог споразума везаних за оснивање Заједнице српских општина, Република Србија је представницима ЕУ пренела своју забринутост да, уколико Приштина поново избегне да изврши обавезе из Аранжмана у области енергетике и Акционог плана, може доћи до озбиљних последица на терену и угрожавања даљих преговора са ПИС.

6. Телекомуникације

У области телекомуникација, 8. септембра 2013. године, постигнут је Споразум Министарства за трговину, туризам и телекомуникације Републике Србије (у даљем тексту: Министарство) са представницима ЕУ и Приштине.

Европска комисија је предложила Нацрт акционог плана за спровођење овог Споразума. Представници Министарства, који су водили преговоре и прихватили Споразум о телекомуникацијама, обавестили су представнике ЕК да је Нацрт акционог плана начелно прихватљив. Са друге стране, Приштина је захтевала измене Плана у делу у коме би „Косово“ било носилац „позивног броја за државу“ што је одбијено од српске стране, као и од стране ЕУ.

Остало је да се изврши додатно усаглашавање Нацрта акционог плана⁵.

По питању позивног броја, као решење од стране ЕК, у више наврата је понуђен текст који би после добијања сагласности од стране Владе Републике Србије био објављен у Билтену ИТУ:

„The Administration of the Republic of Serbia agrees to the Director of TSB assigning the following international codes to Kosovo:

E.164 Code (as defined in Recommendation ITU-T E. 164 section 4.1): 383

E.212 Code (as defined in Recommendation ITU-T E. 212 section 3.3): 221

Q.708 signalling area network code (SANC): 7-214.

The Activation dates of these codes and the transition from the currently used codes to these assigned codes will be advised later.“

У консултацијама са ИТУ потврђено је да се поглављем Е.164 (препорука ИТУ) не прејудуцира статус АП КиМ, нити улази у домен политике у погледу расподеле позивних бројева државама, већ да ово решење подразумева доделу позивног телефонског кода за „одређену територију“ (географски принцип), што регулатива ИТУ препознаје као могућност и дозвољава у пракси без обзира на међународно-правни положај предметне територије.

⁵ У оквиру Нацрта акционог плана прво спорно питање је везано за позивни број, а потом за питања наведена у тачкама: 4.3. везано за захтеве да се обезбеди право постојећих оператора на подношење апликације за регулисање њиховог статуса и да садашњи оператори, без овлашћења за рад, прекидају пренос и решавају питање своје инфраструктуре на КиМ; 4.4. питање преноса средстава за фиксну телефонију на нову компанију и 6. могућност да се покрене одговарајући захтев за проширење инфраструктуре нове компаније.

Такође, истим Препорукама ИТУ предвиђено је да овакав позивни број може бити додељен само државама за њихове одређене територије. У складу са овим ИТУ би позивни број (+383) доделио Републици Србији за „територију Косова“.

У оквиру Нацрта акционог плана, Београд тражи гаранције за „интерконекцију“⁶ између постојећег позивног броја +381 и новог +383, и то у току и након транзиционог периода предвиђеног Акционим планом.

У вези предлога Аустрије да посредује у решавању питања позивног броја, о чему је српску страну, у међувремену, обавестила Европска унија, понуђена формулација је за Београд неприхватљива и српска страна сматра да не постоји потреба да Аустрија иницира овај поступак.

Телеком Србија а.д. Београд је донео све потребне одлуке, узимајући у обзир одредбе Нацрта акционог плана и косовске законе, како би регистровао компанију у К. Митровици.⁷ Приштина је одбила да Телеком Србија а.д. буде оснивач новог предузећа, наводећи да то није супротно косовском Закону о пословним друштвима, али да је, по оцени Едите Тахири, то политички недопустиво.

Србија очекује да се, у складу са Нацртом акционог плана и „Законом о пословним друштвима Косова“, омогући регистрација предузећа у Приштини од стране Телекома Србија а.д. Такође, српска страна очекује и давање јасних писаних гаранција од стране Приштине и ЕУ, да ће то предузеће добити лиценце, предложене Нацртом акционог плана, истог дана када се, након сагласности Београда, за „територију Косова“ одобри позивни број.

7. ЕУ интеграције

Након добијања статуса кандидата 1. марта 2012. године, Република Србија је у јуну 2013. године добила датум за почетак преговора, а 21. јануара 2014. године их и формално отворила. Преговори се воде кроз 35 поглавља, од којих је последње изузетно важно и биће отворено прво, а затворено последње, и односи се на сарадњу са суседима, са посебним акцентом на пуној нормализацији односа са привременим институцијама самоуправе у Приштини. С тим у вези, Република Србија је 19. априла 2013. године потписала у Бриселу Први споразум о принципима који регулишу нормализацију односа са привременим институцијама самоуправе у Приштини. Тачка 14 овог споразума обавезује обе стране да неће једна другу блокирати, или подстицати друге да блокирају напредак друге стране на путу ка Европској унији. Међутим, иако би обе стране требало да испуњавају обавезе које проистичу из овог члана Првог споразума, чини се да је Република Србија једина која то чини. За разлику од Приштине чији званичници константно у својим изјавама позивају Европску унију да изврши притисак на Београд како би се изашло у сусрет захтевима Приштине и решавала питања која излазе изван

⁶ Да се сви разговори између позивних бројева +381 и +383 тарифирају и позивају (само позивањем локалног позивног броја) као локални.

⁷ „МТС д.о.о. Косовска Митровица“. Лицензирање овог предузећа условљено је уступањем позивног броја Приштини.

оквира постигнутих споразума, Београд то са своје стране не чини. Штавише, Београд често, у оквиру многих регионалних организација, делује проактивно олакшавајући позицију Приштине.

Поред тога, како се као услов за разматрање отварања преговарачких поглавља превасходно узима имплементација потписаних споразума, Приштина својим неспровођењем постигнутих договора директно прави препреке и доводи до застоја на европском путу Републике Србије. Такви су примери опструкције споразума из области енергетике и телекомуникација. Међутим, највећи проблем у том смислу, везан је за неиспуњење Првог споразума по питању формирања Заједнице српских општина, чијим одлагањем се онемогућава решавање проблема у низу области, које би уређивала ЗСО, а од чијег решавања зависи и брзина напредовања Републике Србије у евроинтеграцијама.

Г) Обавезе проистекле из техничких споразума

1. Катастар

Република Србија у потпуности спроводи постигнути Споразум о катастру. У складу са Споразумом, Европска унија је преко своје Делегације у Београду алоцирала средства за реализацију овог пројекта од стране Републичког геодетског завода (РГЗ). Уговор о донацији између делегације ЕУ у Београду и РГЗ је потписан у августу 2013. године, а примопредаја првог пакета дигитализованих копија извршена Високом представнику Европске уније у Приштини 24. јануара 2014. године. За сада, Републички геодетски завод овај посао обавља предвиђеном динамиком.

Са друге стране, тзв. Влада у Приштини је 5. фебруара 2015. године потврдила Нацрт закона о Агенцији за упоређивање и верификацију имовине, који је доставила Скупштини на усвајање. Ради се о Нацрту закона којим се директно крши Технички споразум о катастру, склопљен између Београда и Приштине и стварају услови за легализацију противзаконито одузете имовине Срба. Канцеларија за КиМ је анализирао документ и утврдила непоштовање Техничког споразума о катастру по више основа:

1. Није основана Трипартитна имплементациона група предвиђена тачком 2. Техничког споразума, која би надгледала рад Техничке агенције, коју одабира ЕУ у консултацији са обема странама;
2. Тачка 2. је прекршена и у делу којим се предвиђа оснивање Техничке агенције од стране ЕУ, тиме што њено место према члану 2. наведеног Нацрта преузима Косовска агенција за поређење и верификацију имовине⁸, чије постојање није предвиђено Техничким споразумом;
3. Прекршена је тачка 4, којом је предвиђено да Техничка агенција, коју одабира ЕУ, доноси одлуке о исправности катастарског уписа (на основу упоређивања катастарских евиденција), јер су те надлежности према члану 4. став 2. тачка 1. наведеног Нацрта пренете на Косовску агенцију за поређење и верификацију имовине;

⁸Косовска агенција за поређење и верификацију имовине је трансформисана Косовска агенција за имовину, која је поред права да одлучује о повраћају у посед узурпиране имовине добила и право да одлучује који је катастарски упис исправан.

4. Нацртом Закона у члану 14, Косовској агенцији за поређење и верификацију имовине се даје право, које није предвиђено Техничким споразумом, да одлучује који је упис исправан и тиме утврђује ко је власник имовине, а коначна одлука Агенције се на основу члана 20. Нацрта уписује у катастар;
5. Нацртом Закона се не спомињу права Београда и улога српских стручњака за катастар у процесу верификације, како произилази из тачке 2. и делимично тачке 1. Техничког споразума;
6. Овим Нацртом Закона се крши и Члан 81 тзв. Устава Косова везан за потребну већину мањинских посланика, који гласају када је реч о "закону од виталног интереса", с обзиром на чињеницу да српски посланици тренутно не учествују у раду косовског Парламента.

Представницима српске и других мањинских заједница на Косову и Метохији није пружена могућност да се укључе у поступак припреме Нацрта Закона, нити да доставе своје коментаре на текст Нацрта Закона пре његовог усвајања, иако је процес његове израде трајао дуже од две године. Текст Нацрта закона на српском језику обилује правописним и граматичким грешкама, што неке његове делове чини тешко разумљивим (нпр. члан 14, став 4). Неке одредбе Нацрта Закона немају истоветну садржину у обе језичке верзије (нпр. члан 14, став 3). Нацрт Закона не садржи ни јасно одређење сврхе која се има постићи његовим доношењем. Начин на који је Нацрт Закона структуриран и на који су организоване његове одредбе не испуњава основна номотехничка правила правно-техничког обликовања правног акта.

У ситуацијама у којима Агенција одлучује о томе ко је титулар одређеног стварног права на разматраној непокретности, право жалбе Врховном суду Косова не испуњава услове прописане чланом 13 Европске конвенције о људским правима о праву на делотворан правни лек. Питање процесних претпоставки за спровођење правичног поступка пред Агенцијом није довољно свестрано размотрено. На пример, одредбе Нацрта закона не уређују питање начина на који би било осигурано право странке да на време буде обавештена о постојању несагласности у катастарским књигама у вези са непокретношћу на коју полаже право.

Усвајањем овог Закона може се нанети непоправљива штета и озбиљно угрозити интереси српске заједнице, као и легализовати противзаконито одлуката имовина, што је супротно постигнутим споразумима, основама сваког правног поретка и посебно правних тековина модерног европског друштва.

2. Матичне књиге

Република Србија је Споразум о матичним књигама испунила успешно и у целини.

3. Царински печат

Република Србија у потпуности примењује Споразум о царинском печату. Решења из овог Споразума се користе у свим документима везаним за промет робе (нпр.

ветеринарски и фитосанитарни сертификати, итд.). Имплементацију овог Споразума сматрамо веома успешном.

4. Универзитетске дипломе

Република Србија у потпуности спроводи Споразум о универзитетским дипломама, тако да се дипломе издате од стране Универзитета са Косова и Метохије, које су потом сертификоване од стране Европске асоцијације универзитета из Брисела (ЕАУ), третирају као и све друге високошколске исправе издате од стране универзитета који нису акредитовани у Републици Србији. Дипломе Универзитета са Косова и Метохије, које су сертификоване од стране ЕАУ, у Републици Србији пролазе кроз исту процедуру као и дипломе издате од стране нпр. Универзитета у Бечу, Оксфорду, Харварду, итд. Овакав приступ питању диплома је у потпуности у складу са Споразумом о универзитетским дипломама и европском праксом у овој области.

Међутим, остаје отворено питање Универзитета у Косовској Митровици, чије дипломе Приштина не признаје, чак ни са сертификатом ЕАУ. То представља велики проблем за студенте који су успешно завршили студије на овом Универзитету, који је акредитован од стране Републике Србије, а самим тим и члан је многих међународних универзитетских асоцијација и организација.

Обе стране сматрају да Споразум о дипломама није обезбедио очекиване резултате.

5. Слобода кретања

Режим слободе кретања установљен је Техничким споразумом о слободи кретања, договореним у Бриселу уз посредовање ЕУ.

Споразум о слободи кретања је проширен од 22. септембра 2014. године на Аеродром „Никола Тесла“ у Београду, и од 15. новембра 2014. године на граничне прелазе Аеродром „Константин Велики“ у Нишу, Келебија/Томпа, Градина/Калотина, Прешево/Табановце и Шид/Товарник. Тренутно се примењује на 6 заједничких тачака прелаза (ЗТП) и 8 граничних прелаза.

На основу споразума, лицима са подручја Косова и Метохије, која поседују идентификациона документа издата од стране привремених институција самоуправе у Приштини, приликом преласка административне линије и преласка државне границе и уласка у Републику Србију, издаје се Документ о уласку и изласку, који важи најдуже 15 дана. Малолетним лицима Документ о уласку и изласку издаје се на основу извода из матичне књиге рођених и фотографије.

Злоупотребом права о слободи кретања повећао се број лица, са подручја Косова и Метохије, која су илегално покушала да пређу државну границу према Републици Мађарској ради одласка у земље Европске уније, што је условило повећан број ангажовања појединих ресурса Републике Србије и истовремено створило повећане трошкове.

Појачана је контрола на свим административним прелазима према Косову и Метохији (ЗТП) и затворени су сви алтернативни путни правци који изводе са подручја КиМ према подручју централне Србије. Такође, предузете су мере на појачаном обезбеђењу државне границе према Републици Мађарској, ради откривања и спречавања илегалног преласка државне границе лица са подручја КиМ.

Појачан је оперативни рад на откривању криминалних група које се баве кријумчарењем људи, контрола лица и превозних средстава на граничним и административним прелазима, инспекцијски надзор над објектима који пружају услуге смештаја у близини државне границе, повећан је број заједничких патрола на српско-мађарској државној граници, заједничко коришћење мађарских и немачких термовизијских камера и размена информација између граничних органа Републике Србије и Републике Мађарске преко заједничког контакт центра.

Од стране Министарства унутрашњих послова Републике Србије и Републике Мађарске, потписан је Радни аранжман 19. фебруара 2015. године у вези са трансфером лица са територије Косова и Метохије, која илегално бораве у Републици Мађарској. У току су преговори са аустријском полицијом на сачињавању Радног аранжмана ради трансфера наведене категорије лица која бораве на територији Аустрије.

6. Регионално представљање

Договор о регионалном представљању и сарадњи, постигнут фебруара 2012. године, примењује се у потпуности. Република Србија се, у складу са овим договором, поставља максимално конструктивно и труди да омогући статусно неутрално учешће представника Приштине у свим релевантним регионалним форумима и иницијативама.

Као последњи у низу конкретних доказа посвећености Републике Србије регионалној сарадњи, 25. марта у Приштини одржан је састанак Западнобалканске шесторке (ЗБ6), на коме су учествовали и представници Косова*. На састанку се разговарало о конкретним развојним пројектима и јачању регионалне сарадње. Делегацију је предводио први потпредседник Владе Републике Србије и министар спољних послова Ивица Дачић, а у делегацији је била и Зорана Михајловић, министарка грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре.

Такође, поводом захтева за чланство тзв. Косова у Центру за безбедносну сарадњу RACVIAC, упућеног председавајућем Мултинационалне саветодавне групе (MAG), став српске стране био је да чланство Косова није могуће, али да представници ПИС у Приштини могу да присуствују састанцима RACVIAC. Договорено је да MAG упути позив ПИС у Приштини да учествују у свим активностима RACVIAC, на свим нивоима, без права гласа и без учешћа тзв. Косовских снага безбедности. Договор је усвојен консензусом.

У новембру 2014. године, одржана је Конференција ОМИК у Скопљу о будућем регионалном приступу решавању питања интерно расељених лица (ИРЛ). Уз одобравање

српске стране, представник ПИС био је Далибор Јевтић, тадашњи министар ПИС задужен за повратак.

У октобру 2014. године, у Београду, одржан је неформални регионални састанак министара иностраних послова и финансија, на тему „Економско управљање и повезаност“. На том састанку је, такође, омогућено присуство представника Привремених институција самоуправе у Приштини.

Република Србија је конструктивно учествовала и на састанку који је одржан 28. августа 2014. године у оквиру „Берлинског процеса“, иницираног од стране немачке канцеларке Ангеле Меркел, на коме су разматране теме попут европског пута Западног Балкана, јачање регионалне сарадње, као и повећање просперитета Западног Балкана кроз јачање одрживог економског раста.

Даље, Република Србија се поставила конструктивно и по питању учешћа представника тзв. Косова у експертским активностима Регионалне иницијативе за миграције, азил и расељена лица (MARRI). Република Србија није спречавала, нити на било који други начин опструирала, учешће ПИС на састанцима Регионалног форума и Регионалног комитета MARRI који су одржани у Цавтату. Српска Влада нема информацију о разлозима због којих се представници ПИС нису појавили на овим састанцима. На састанку Регионалног комитета MARRI, који је 4. децембра 2014. године одржан у Скопљу, представник ПИС у Приштини је учествовао у својству посматрача, а на позив домаћина скупа.

У вези са учешћем тзв. Косова у раду Процеса сарадње у Југоисточној Европи (ПСуЈИЕ), став Министарства спољних послова Републике Србије био је да је за српску страну прихватљиво да се представницима ПИС омогући укључивање у рад ПСуЈИЕ на равноправној основи, али без прејудуцирања статуса. На самиту у Букурешту, одржаном 25. јуна 2014. године, Косово* је позвано Декларацијом да учествује у даљим активностима ПСуЈИЕ.

У вези са чланством тзв. Косова у Регионалном савету за сарадњу (РСС), на састанку Одбора РСС, који је 28. фебруара 2013. године одржан у Сарајеву, усвојени су предлози измена Анекса I (Листа учесника) и Анекса II (Статута) Заједничке декларације о оснивању РСС. Суштина предложених измена је у томе да су, на основу њих, досадашњи „чланови“ РСС постали „учесници“ и да је Косово* укључено у рад РСС као пуноправни учесник. Конструктивно постављање Р.Србије, које је омогућило измене Статута и остварење свеобухватног укључивања свих учесника из региона Западног Балкана, може се тумачити само као истинска приврженост Београда испуњавању договореног у домену регионалне сарадње.

7. ИВМ (интегрисано управљање прелазима)

Република Србија у потпуности спроводи Споразум о ИВМ, као и Технички протокол и Акциони план који су из њега проистекли и до сада је имплементиран готово цео Споразум. У складу са Споразумом је успостављена размена информација, редовно се

одржавају састанци на локалном, регионалном и централном нивоу и готово несметано обавља промет људи и робе. Процедуре за размену информација, које су такође договорене, у потпуности се поштују.

У децембру 2012. године, успостављено је свих шест заједничких тачака прелаза (ЗТП). У Бриселу је, 4. септембра 2014. године, постигнут Споразум о проширењу постојећих капацитета свих шест интегрисаних административних прелаза. Договорено је да ће проширење три прелаза (Јариње, Мучибабе и Кончуљ) бити финансирано из средстава предвиђених фондовима ИПА Србија, док ће остала три (Брњак, Мердаре и Мутиводе) бити финансирана из фондова ИПА Косово. За имплементацију је задужен УНОПС, а Република Србија у потпуности поштује динамику постављену од стране УНОПС и ЕУ.

Редовним одржавањем састанака на свим нивоима отклањају се технички проблеми који настају свакодневним радом на ЗТП, што чини да сарадња свих служби на овим прелазима, укључујући и Мисију ЕУЛЕКС, функционише на највишем нивоу. На састанку одржаном у Приштини, 12. марта 2015. године, решена су значајна питања, попут дефинисања основних задатака техничког тима и временског оквира за њихово испуњење, као и питања положаја инвеститора и ризика на пројекту проширења ЗТП. Том приликом дата је предност моделу „Red FIDIC“.

Процес се тренутно налази у фази дефинисања предлога пројекта кроз билатералне разговоре представника УНОПС и појединачних министарстава и служби, уз посредовање Канцеларије за Косово и Метохију.

За електронску размену информација користи се пројекат SEED, који суштински добро напредује. Република Србија са своје стране извршава у потпуности све обавезе у складу са договореним процедурама.

У складу са Акционим планом договорен је изглед докумената који прате робу која подлеже фитосанитарној контроли, а по узору на фитосанитарни модел постигнут је и Споразум о ветеринарским сертификатима.

8. Официри за везу

Успостављени систем Официра за везу у Београду и Приштини функционише на договорен и задовољавајући начин. Коришћењем овог система решено је више питања, па је тако од 1. децембра 2014. године организација тзв. „званичних посета“ у потпуности прешла у надлежност официра за везу. У овом периоду организован је велики број посета Косову и Метохији, како највиших државних званичника (премијера, потпредседника Владе, министара), тако и званичника нижег ранга. Ове посете су протекле без икаквих проблема и уз одличну сарадњу.

На исти начин су организоване многе посете званичника ПИС са Косова и Метохије. И ове посете су протекле без икаквих проблема и уз одличну сарадњу.

Официри за везу остварили су висок ниво међусобне сарадње, као и сарадње са институцијама у Београду и Приштини.

На састанку одржаном у Бриселу 14. новембра 2014. године, када је договорен прелазак тзв. „званичних посета“ у надлежност официра за везу, договорено је и да сваки официр за везу може имати једног асистента.

Као отворено питање за обе стране остала је потреба да Европска Унија донесе одлуку о обезбеђивању додатног канцеларијског простора.

Д) Остале теме

1. Наплата царина

Република Србија је у потпуности посвећена спровођењу Споразума о царинама и наплата свих дажбина се врши у складу са Споразумом.

Повремено се дешавају случајеви када тзв. Царина Косова поступа супротно Споразуму и не дозвољава улаз одређених пошилики. Овакви проблеми се углавном отклањају после интервенције Официра за везу према надлежним институцијама у Приштини. Треба напоменути да је Република Србија уложила значајан напор на успостављању режима лиценцирања предузећа за трговину тзв. контролисаним робама, код институција у Приштини, тако да је Споразум у потпуности имплементиран и по овом питању.

Важно је напоменути да питање лиценцирања лекова и медицинских средстава, као и велерогија и апотека, код институција у Приштини, још увек није решено. Ово је кључни разлог због кога је и настао проблем снабдевања лековима и медицинским средствима здравствених центара на Косову и Метохији. На захтев Приштине и Европске Уније, у јануару ове године, Приштини је предат списак свих лекова и медицинских средстава регистрованих од стране Агенције за лекове и медицинска средства Републике Србије, како би се извршила компаративна анализа са приштинским прописима. До сада Приштина није доставила никакав одговор или закључак. Ово питање би требало хитно решити, с обзиром на то да је, уз посредовање ЕУ, као датум за потпуно решавање питања лекова и медицинских средстава договорен 31. мај 2015. године.

2. Развојни фонд за север Косова

Царинским споразумом предвиђено је оснивање Фонда за развој општина на северу Косова и Метохије. Према сазнањима српске стране у Фонд је до сада уплаћено око пет и по милиона евра. Одбор развојног фонда састао се само једном и још увек нису сачињени критеријуми, као ни процедуре, по којима би се средства из Фонда алоцирала за инфраструктурне пројекте на северу Косова и Метохије.

На неодговорно одлагање располагања средствима Фонда указали су и званичници УНМИК и УНДП, уз оцену да овако (не)поступање наноси озбиљну штету планираним

пројектима значајним за српски народ на северу КиМ, а доводи у питање и сврсисходност оваквог начина функционисања Фонда.

3. Осигурање возила

У преговорима са Косовским бироом осигурања (КИБ), уз посредовање представника ЕУ, Владе Републике Србије и ПИС у Приштини, Удружење осигураваача Србије (УОС) учинило је бројне и значајне уступке на инсистирање ЕУ, захтеве Приштине и залагање Канцеларије за КиМ, како би се конструктивно убрзао завршетак преговора и потписао Меморандум о разумевању у вези са питањем осигурања возила.

УОС је одступило од полазне идеје да се на постојеће осигурање возила не наплаћује додатно осигурање при преласку административне линије и пристало је на више комерцијално неповољних уступака; прихваћен је вишеструко већи "лимит осигурања" и нижи износ банкарских гаранција; пристало се на својеврсно изједначавање пред Бироом зелене карте са косовским удружењем које није члан Бироа, те на изостанак увођења безбедносно значајног система електронске верификације полисе, чиме је отворен пут могућем кријумчарењу возила, и учињени други уступци.

Представници УОС у преговорима 17. децембра 2014. године, у намери да усагласе преостала техничка и правно формална питања, уз Нацрт меморандума достављен 9. децембра 2014. године траже минимум гаранција. Прво, да се у случају повлачења Савета бироа из Меморандума то третира као престанак његовог важења. Друго, да се формулише динамика спровођења Меморандума, гаранције Савета бироа и потпис све три стране на Споразуму (УОС, КИБ и Савет бироа). Треће, да се одштетни захтеви односе само на период важења Споразума.

Представници Савета бироа и ЕУ предлажу Имплементационе мере, као компромисно решење. Екпертски тим УОС, на делимично прихваћене примедбе и недовољно дефинисану правну обавезу примене „Имплементационих мера“, поново доставља захтеве. Ти захтеви су да се формално успостави правна веза између Нацрта меморандума и Имплементационих мера која гарантује обавезност њихове примене и дефинише супрематија у случају колизије, да се Имплементационе мере потпишу од стране ЕУ и наведе да је полагање гаранција Савету бироа услов за потписивање Меморандума, и да је Савет бироа трећи потписник Меморандума и надлежан за "арбитражу" код спорних штета.

На крају, генерално неуспешних и недовољно заокружених преговора, УОС је доведено пред свршени чин једностраним заказивањем потписивања Меморандума.

Канцеларија за КиМ Владе Републике Србије је учинила изузетан напор да у консултацијама са представницима УОС изнађе прихватљиво решење у циљу потписивања Меморандума. Ипак, чврст став представника УОС је да би потписивање предложеног Меморандума било изразито економски штетно, по грађане и осигуравајуће куће, и као такво супротно настојању да се грађанима омогући економски исплативо путовање. Преовладало је мишљење да, и поред несумњиве политичке воље Републике

Србије да се нађе прихватљиво решење, не постоји економска логика која би определила осигуравајуће куће да приступе овако конципираном уговорном аранжману.

Током разговора представници УОС су посебно указали на чињеницу да би потписивање Меморандума било без правног основа, имајући у виду да је његово одбијање било једногласно од представника 23 осигуравајућа друштва, од чега су 19 из држава чланица ЕУ. Сва домаћа и страна осигуравајућа друштва, која послују у Србији, су као разлог одбијања искључиво навела недостатак комерцијалних интереса.

Прихваћен је предлог представника УОС да се наставе разговори, како би се дорадио предложени Меморандум о осигурању возила.

Несумњиво су неопходни додатни политички напори на овом плану, уз уважавање духа дијалога Београда и Приштине на политичком нивоу и његов статусно неутрални карактер, уз истовремено вођење рачуна о чињеници да се ипак ради о пословно-финансијском аранжману, у коме је неопходно уважити легитимне интересе свих заинтересованих и укључених страна.

4. Слободна трговина

Слободна трговина између Републике Србије и Косова и Метохије се одвија у складу са Споразумом о слободној трговини у Централној Европи (ЦЕФТА), као и осталим техничким споразумима који су проистекли из дијалога Београда и Приштине. Ту се пре свега мисли на Споразуме о царинама и царинском печату, који су регулисали бројна питања и проблеме који су опеређивали трговину две стране, али и Споразум о интегрисаном управљању административним прелазима.

Упркос чињеници да је Косово* чланица Споразума о слободној трговини у Централној Европи (ЦЕФТА), који је у име Приштине потписан од стране УНМИК, привремене институције самоуправе у Приштини су више пута прекршиле одредбе овог споразума када је у питању Република Србија. Разлог томе највећим делом представљају индиректне дискриминаторне мере, које су утемељене у законима донетим од стране привремених институција самоуправе, као и царински и порески систем Косова*, који је устројен тако да постепено кида прометну везу његовог северног дела са централном Србијом.

Споразуми о царинама и царинском печату у потпуности се примењују од стране Републике Србије. Ипак, бројни проблеми и даље оптерећују трговину две стране, а нарочито српске привредне субјекте који желе да се баве прометом роба на територији Косова и Метохије. Већина проблема се своди на индиректна царинска ограничења која Република Србија покушава већ годинама да реши у дијалогу са Приштином. Међу најпроблематичније нецаринске баријере, које привремене институције самоуправе у Приштини примењују, спада нереална царинска основица за обрачун дажбина (нпр. пореза) за поједине врсте роба. Наиме, царинска основица коју утврђује косовска царина, уместо да се утврђује на основу трансакцијске вредности, што је први метод утврђивања царинске вредности и на основу кога се одређује скоро 90% вредности испоручене робе,

одређује се методом који би требало да се користи тек када не може да се примени ни један други метод вредновања. Самим тим царинска основица је углавном знатно већа (чак и до 200%) у односу на фактурну вредност, што значајно утиче на повећање цене производа, а тиме и на конкурентност српске робе. Такође, царински орган је дужан да јасно образложи начин на који је утврђена царинска вредност, што он не чини. Другим речима, критеријум за обрачун царинске вредности није јасан и транспарентан. Иако је Република Србија овај проблем уочила још 2012. године и покушавала да пронађе решење на 6 састанака ЦЕФТЕ и 4 састанка привредних комора проблем још увек постоји.

Немогућност да врше било какву трговину на простору Косова и Метохије, уколико нису регистровани код Косовске агенције за регистрацију бизниса, представља додатни проблем са којим се српски привредни субјекти суочавају. Такође, отпрема свих производа из Србије на север Косова и Метохије, било да су производи биљног и животињског порекла, лекови, нафта и нафтни деривати, као и остала акцизна роба и роба под посебном контролом, условљен је поседовањем лиценци које издају надлежне привремене институције самоуправе у Приштини. Посебан проблем имају привредници са севера Косова и Метохије, који већину услова за обављање привредних активности не могу да испуне из оправданих разлога, јер косовске институције на северу не функционишу. Услед тога, они су принуђени да функционишу са привременим дозволама, које је потребно продужавати свака три месеца, што их доводи у ситуацију сталне неизвесности и додатно отежава њихово нормално пословање. Већину њих чине мали увозници који су, услед немогућности плаћања великог броја дажбина, принуђени да производе српског порекла купују од великих увозника са простора централног Косова којима је већина прописа косовских институција прилагођена. Такође, предузетници који су регистровани само код Агенције за привредне регистре Републике Србије, а не и код Косовске агенције за регистрацију бизниса, своју робу могу продавати само грађанству, односно крајњим корисницима, с обзиром да нису у фискалном систему Косова, што ситуацију у којој се налазе чини веома тешком.

5. Парк мира на мосту у Косовској Митровици

У ноћи између 17. и 18. јуна 2014. године, употребом тешке механизације, уклоњена је до тада постојећа барикада од насуте земље, постављена на самом прилазу главном ибарском мосту у Косовској Митровици са северне стране. Својеврсно брдо земље, шљунка, камена и шута, висине око два, дужине око петнаест и ширине око пет метара, потпуно је онемогућавало саобраћај моторних возила преко моста у оба смера, истовремено дозвољавајући евентуалним пешацима приступ мосту са североисточне стране пролазом ширине око једног метра. Потпуним уклањањем свог запречног материјала са обе коловозне траке и тротоара, у раним јутарњим часовима 18. јуна 2014. године, практично је омогућено несметано коришћење моста у пуном капацитету, што је убрзо довело до окупљања већег броја људи са обе стране моста, а потом и до прелазака возила и пешачких група из јужног у северни део града, са намером да провоцирају локално српско становништво.

Хитно реагујући на новонасталу ситуацију, донета је одлука о постављању „Парка мира“ на самом мосту и спроведена брза и ефикасна акција постављања жардињера, клупа

и другог мобилијара и насипања танког слоја земље и бусенова са травом по коловозу, чиме је поново онемогућен саобраћај моторних возила, који се испоставио као безбедносно проблематичан. Том приликом, за пешаке су остављена потпуно слободна два тротоара у пуној ширини. У наредном тронедељном периоду, дошло је до неколико инцидената на прилазу мосту са јужне стране, јер су веће групе локалног албанског становништва покушавале да приђу Парку и униште га, али су их у томе успешно спречавале јаке снаге полиције и КФОР-а.

На иницијативу ЕУ, а у циљу смиривања политичких и етничких тензија, 11. јула 2014. године, у Бриселу је, ради договора о будућој судбини моста, одржан састанак радне групе коју су чинили представници Републике Србије, представници ПИС и представници локалних органа (градоначелници северног и јужног дела Косовске Митровице), као и званичници ЕЕАС. На састанку је усвојен предлог шефа Делегације ЕУ у Приштини, г. Самјуела Жбогара, да се на мост упути тим француских грађевинских стручњака, који су учествовали у његовом обнављању деценију раније, са циљем да изврше потребна испитивања техничких капацитета за формирање и евентуално трајно уређење парка на његовој површини, након чега би о налазима известили радну групу, која би затим донела одлуку о будућем уређењу моста. У међувремену су на северном делу моста постављене, па убрзо уклоњене чврсте бетонске препреке у форми жардињера, а потом разрован слој асфалта у дубини од око пола метра и тако онемогућен прилаз моторним возилима, осим једном траком, за излазак са моста са јужне на североисточну страну (да би се спречило евентуално једнострано уклањање Парка и обнова саобраћаја пре постизања политичког договора).

Иако је током јесени 2014. ЕУ известила да је стручни тим испитао и оценио мост неподобним за изградњу трајног парка на њему, српска страна није добила одговарајућу документацију, нити је више сазивана радна група.

Република Србија сматра да се у даљем одлучивању о судбини моста и „Парка мира“ морају у обзир узети безбедносни аспекти и последице понуђених решења, као и очување стабилности на северу КиМ, јер би то требало да буде примарни циљ свих заинтересованих страна.

6. Цивилна заштита

Цивилна заштита на северу КиМ успостављена је од стране локалне самоуправе са циљем заштите и спашавања од елементарних непогода метеоролошког и геолошког карактера, техничко-технолошких несрећа и других опасности по људске животе, добра и животну средину. Деловала је у условима сложене политичке и безбедносне ситуације на КиМ и није припадала безбедносним структурама.

Питање њене интеграције је дужи период била тема разговора, а значајнији договор постигнут је између представника ЕЕАС и Канцеларије за КиМ у Куршумлији 4. и 5. фебруара 2015. године. Разговори су потом настављени 25. и 26. марта 2015. године, када је постигнут коначни договор, који су две стране истог дана парафирале.

Усаглашеним текстом постигнутог договора разрађена је интеграција за 483 припадника Цивилне заштите (у институцијама на северу), од укупно 751 лица и то:

- 80 лица у саставу Агенције за ванредне ситуације Косова,
- 25 у затворској чуварској служби Косова,
- 50 лица привремено на буџету ПИС, до дефинисања места у јавном сектору у општинама на северу КиМ,
- 328 лица по предложеном моделу ПИС, у огранцима косовских институција који ће бити установљени на северу КиМ.

Предвиђено је формирање комисије (један представник ЦЗ, два представника ПИС и један представник ЕУ), која би спровела процес интеграције, у периоду од 27. априла до 1. септембра 2015. године, а у складу са договореним условима и корацима у том процесу, како би све стране биле уверене у транспарентност и искрену посвећеност овом договору.

Дефинисани су услови за пријаву за радна места и обавезе кандидата, методологија пријављивања, динамика процеса интеграције, као и структура и систем рада комисије која ће бирати кандидате.

Комисија ће закључити свој рад најкасније до 14. августа 2015, а сви уговори о раду ће бити потписани до 1. септембра 2015, када ће и цео процес интеграције бити завршен.

Комисија ће прво одлучити о избору кандидата у области управљања ванредним ситуацијама (80 места) и особља у затворској чуварској служби (25 места). Избор за ова места ће бити завршен до 15. јуна 2015, а уговори потписани до 1. јула 2015. године.

Са друге стране српска страна се обавезала да до 20. априла 2015. године: контејнер поред главног моста у Косовској Митровици преда КПС, а преостала три контејнера на путу К. Митровица-Јариње измести; уклони или преда систем камера (ССТV) регионалној команди КПС; преда сву опрему и објекте приштинским институцијама и до краја августа 2015. године потпуно укине Цивилну заштиту на северу КиМ и њено финансирање. Приштина се обавезала да ће до 1. септембра 2015. године обезбедити неопходне просторије за интегрисана лица, а део постојећих просторија реновирати, као и да ће све просторије и објекте потпуно опремити.

Београд је у ове разговоре ушао са искреном намером да испуни договорено и очекује да то исто учини и Приштина, како би својим односом демонстрирала спремност да решава питања српске заједнице на КиМ кроз искрену сарадњу. Свакако, очекује се и да ЕУ са своје стране буде гарант договореног, како би се и у будуће са поверењем односило према свим предлозима који долазе са њене стране.

7. Споразуми и дијалог привредних комора

У духу савремених глобалних стандарда, где токови роба, услуга и капитала у пословном свету не познају политичке баријере и истовремено повезују људе, убрзавајући привредне токове и свеукупни развој, Привредна комора Србије (ПКС) и Привредна

комора Косова (ПКК), уз посредовање Еврокоморе, од јуна 2013. године, одржавају сусрете са намером да решавају питања од интереса за унапређење привредне сарадње.

Темељ сарадње између ПКС и ПКК је усвојени Меморандум о разумевању ПКС и ПКК, од 24. јула 2013. године, као и анекси о арбитражи у случају спорова и изградњи институционалних капацитета.

До сада су размотрена бројна питања од значаја за обнову инфраструктуре, елиминисање саобраћајно-техничких баријера, унапређење пословно-инвестиционог амбијента и поспешивање пословне сарадње.

Поновно успостављање поштанског саобраћаја је идентификовано као посебно важно за свакодневни живот људи на Косову и Метохији, те је српска страна у протеклих шест месеци више пута инсистирала на потписивању и почетку примене већ договореног Споразума о техничким принципима за размену поштанских пошиљки. Овај споразум уважава затечено стање на терену, ценећи чињеницу да и "Пошта Србије" и "Поште Косова" на одређеним територијама на којима користе инфраструктуру и имају људство, пружају потребне и корисне услуге грађанима. Истовремено овај Споразум не прејудуцира било каква статусна, имовинска или кадровска питања, о којима може да се разговара накнадно на политичком нивоу. Нажалост, због инсистирања Приштине да Споразум садржи одреднице којима се имовина Поште Србије на територији Косова* и Метохије третира као „косовска“, а радници као „припадници паралелних структура“, до договора и убрзавања размене поште није дошло.

У домену саобраћаја, покренуто је питање обнове железничког тунела Мердаре, зарушеног у бомбардовању 1999. године. Договорено је да се формира стручна комисија састављена од представника обе стране, која ће сачинити предлоге мера чија је реализација предуслов за обнову железничког саобраћаја на релацији Ниш-Косово Поље-Скопље, што би смањило трошкове транспорта роба и отворило могућност за редовни превоз путника.

Поред железнице, разговарало се и о отварању авио-линије Београд-Приштина. Очекује се да на следећем, десетом сусрету ПКС, ПКК и Еврокоморе у Риму, 15. априла 2015. године, представници релевантних пословно-институционалних структура обаве детаљније разговоре у том правцу.

Ради идентификовања најзначајних пословних тема и поспешивања сарадње привредних субјеката у централној Србији, на Косову и Метохији и шире, договорено је одржавање В2В скупа у Приштини или Грачаници, на Дан Европе, 9. маја ове године.

Констатована је потреба за успостављањем посебног канала комуникације привредних комора са пословним окружењем у Београду и Приштини, па је припремљен предлог анекса Меморандума о разумевању ПКС-ПКК 2.1, који се односи на размену представника комора (официра за везу), који би били смештени у просторијама ЕУ делегација у Београду и Приштини.

Разматране су и царинске, фитосанитарне, ветеринарске и медицинске (лекови и опрема) теме, као и питања од значаја за примену СЕФТА споразума.

Оцењујући развој дијалога ПКС и ПКК уз посредовање Еврокоморе као узајамно користан и дугорочно повољан за живот грађана, Република Србија наставља да пружа неопходну политичку подршку и помоћ, о чему сведочи и чињеница да је, на позив Еврокоморе, директор Канцеларије за КиМ Владе Републике Србије, г. Марко Ђурић, присуствовао састанку одржаном у Бриселу 25. фебруара ове године, али, да се, упркос упућеном позиву и очекивању учесника, гђа Едита Тахири није појавила на том састанку. На састанку у Риму, одржаном 15. априла, учествовали су и госпођа Тахири и господин Ђурић.

Закључак

Уочавајући потребу за унапређењем услова за свакодневни живот на Косову и Метохији, посебно свесна тешкоћа које нерешена питања из тог домена стварају у међуетничким односима, а делујући отворено и у доброј вери, у духу статусне неутралности дијалога на политичком нивоу са представницима ПИС у Приштини вођених уз посредовање ЕУ, Влада Републике Србије је била и остаје привржена процесу нормализације односа, наглашавајући значај примене тешко договореног Првог споразума из априла 2013. године, верујући да је он темељ позитивних промена усмерених ка извеснијој и просперитетнијој будућности свих народа у региону.

Овај извештај акценат ставља на последњи шестомесечни период, али уважавајући чињеницу да се текућа дешавања у последњих пола године не могу ваљано сагледати без осврта на целокупан ток дијалога на политичком и техничком нивоу. Подсећамо да су дух и текст постигнутог Првог споразума предвидели заједничке напоре свих укључених страна у политичком, правном, друштвеном и организационом уважавању нове реалности. Истовремено, подсећамо на бројне тешкоће које је Република Србија успешно превазишла у процесу договарања и последичне примене Првог споразума и низа пратећих техничких докумената. Ту, пре свега, треба имати у виду правне потешкоће (прилагођавање законодавног оквира), кадровске (размештај запослених са укинутих радних места и интеграција у новоформиране структуре), као и терет великог притиска јавности и унутрашње политичке притиске у условима нестабилне политичке и безбедносне ситуације на Косову и Метохије.

Српска и друге неалбанске заједнице са пажњом, великом надом и разумљивим нестрпљењем, али и са израженом сумњом утемељеном на претходним лошим искуствима, ишчекују формирање Првим споразумом предвиђене Заједнице српских општина, која ће тек у свом пуном капацитету моћи на ваљан начин да обезбеди преко потребне предуслове за јачање међусобног поверења Срба и Албанаца, као и за стварање поузданог оквира за дугорочни одрживи развој, повратак, опстанак и останак српског народа на Косову и Метохији.

Могуће је констатовати да је суштинска разлика у виђењу смисла и карактера Заједнице српских општина главни камен спотицања у разговорима званичног Београда и представника ПИС у Приштини, у процесу примене Првог споразума. Наиме, иако је српска страна доследно испоштовала План имплементације Првог споразума у областима прилагођавања правног оквира, интеграције полиције и правосуђа, спровођењу избора који су по први пут у Скупштини и Влади ПИС у Приштини омогућили учешће легитимних представника српског народа на КиМ, упркос свему томе, привремене институције самоуправе у Приштини покушавају да избегну имплементацију првих шест тачака Првог споразума које се односе на формирање и улогу Заједнице српских општина. Република Србија и српски народ на Косову и Метохији су посебно забринути због евидентног одсуства воље међународних посредника да изврше одлучујући притисак на политичку елиту у Приштини у циљу пуне имплементације ових најзначајнијих обавеза преузетих Првим споразумом о принципима који регулишу нормализацију односа.

Нажалост, то за последицу има и ситуацију у којој међусобно подељене, и својим превирањима у борби за власт и моћ заокупљене, водеће албанске политичке структуре у Приштини, суочене са нарастајућим турбуленцијама у младом и сиромаштвом фрустрираном друштву, а невољне да се ангажују у тешком и мукотрпном послу свеобухватних реформи читавог друштва, кривицу сваљују на „дежурни реметилачки фактор“ - српску заједницу на Косову и Метохији. То је опасна ситуација у којој се индиректно подстиче додатна дискриминација и насиље над припадницима српског народа. Резултат овако негативне друштвене динамике је неспремност да се појача ангажовање на стварању предуслова, и прилагођавању политичког и правног оквира за успостављање Заједнице српских општина на начин како је то предвиђено Првим споразумом.

У међувремену, поред имплементације Првог споразума, српска страна доследно ради на примени свих договора постигнутих са представницима ПИС у оквиру техничког дијалога. Штавише, Република Србија је своју конструктивност доказала и настојањима да се знађе решење за питања која се не односе на обавезе преузете током политичког и техничког дијалога, а ту посебно треба истаћи значај договора о интеграцији припадника Цивилне заштите са севера Косова и Метохије у ПИС. Такође, ништа мање значајни нису ни договори који се постижу посредством привредних комора, а који су директно усмерени на нормализацију односа и превазилажење нагомиланих проблема у сфери економије.

Република Србија потврђује своју посвећеност нормализацији односа Београда и Приштине, верујући у заједничку будућност читавог региона, спроводећи доследно све договоре и обавезе проистекле из процеса техничког и политичког дијалога, надајући се да ће пре свега у ЕУ имати искреног партнера који разуме потребе српског народа да за себе обезбеди минимум услова за одрживи развој, повратак и опстанак на Косову и Метохији у политичким, безбедносним, институционалним и друштвеним оквирима који би то могли да му гарантују.

Република Србија је спремна да настави, са представницима ПИС у Приштини, заједнички рад усмерен на нормализацију односа и унапређење квалитета живота на територији Косова и Метохије. Уверени смо да и ЕУ, у којој Србија види заједничку будућност читавог региона, то разуме и увиђа. Отуда чврста приврженост српске стране темељним принципима Првог споразума и пратећим договорима (о енергетици, телекомуникацијама, слободи кретања и другим), као и посвећеност успостављању ЗСО у њеном пуном капацитету, наставку дијалога на највишем политичком нивоу, наставку дијалога о техничким питањима, наравно уз пуну подршку процесу повезивања пословних заједница кроз сусрете ПКС-ПКК посредством Еврокоморе.

ДИРЕКТОР

Марко Ђурић